

А. Гуменюк, канд. політ. наук,
Т. Ковальчук, асп.

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ

Стаття присвячена проблемам інтеграції української освіти до європейського освітнянського простору, реалізації певних заходів для поступового включення України в європейський освітнянський простір, питанням реформування сучасної вітчизняної системи освіти з огляду на нові світові стандарти.

Article is devoted to the integration problems of the Ukrainian education in the European educational space, the realization of certain measures for gradual inclusion of Ukraine in the European educational space, the questions of reforming of a modern domestic education system in accordance with the new world standards.

Процес об'єднання Європи супроводжується формуванням спільного освітнього й наукового простору та розробкою єдиних критеріїв і стандартів у цій сфері в масштабах усього континенту.

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, у тому числі вищу освіту. Україна чітко визначила орієнтир на входження до освітнього й наукового простору Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

Європейський саміт, що відбувся у Лісабоні в 2000 році, став поворотним моментом у визначенні політики і практики Європейського Союзу. Його висновки підтверджують, що Європа вже вступила в "епоху знань". Забезпечення якості освіти при формуванні зони європейської освіти є однією з головних умов привабливості європейської освіти.

Інструментами європейської політики у галузі освіти є спільні проекти і програми, реалізація яких має сприяти утворенню "Європи без кордонів і бар'єрів". Їхньою метою є підвищення якості та ефективності навчання, гарантування визнання дипломів та обмін інформацією.

Виклики глобалізації, а також розширення ЄС вимагають підвищених вимог до освітньої політики Європейського Союзу. Сесія Європейської ради у Лісабоні (березень 2000 р.) визнала сферу освіти одним із найважливіших інструментів вирішення завдань суспільного розвитку і відмітила необхідність її кардинальної модернізації. Стокгольмський саміт ЄС (березень 2001 р.) схвалив стратегічні цілі цієї політики, а саме: підвищення якості і ефективності систем освіти і професійної підготовки; спрощення доступу до усіх їх видів усіх верств населення; а також "розкриття" систем освіти для світового співтовариства. На Барселонському саміті (березень 2002 р.) була прийнята "Програма робіт до 2010 р.", в якій вищезазначені три стратегічні цілі були сформовані на 13 напрямків і 42 ключових об'єкти. Головним інструментом програми покликаний стати так званий відкритий метод координації. Він передбачає широке розповсюдження передового досвіду узгодженості у досягненні головних цілей. Вказану програму передбачається реалізовувати за підтримки різних форм європейського співробітництва, включаючи рамкові та інші програми ЄС, плани дій, обмін візитами, порівняльні та перспективні дослідження, статистичні і проблемні огляди тощо.

Для вироблення єдиних критеріїв та стандартів у сфері освіти було засновано Болонський процес. Болонський процес на рівні держав було започатковано 19 червня 1999 року в Болоньї (Італія) підписанням 29 міністрами освіти від імені своїх урядів документу, який отримав назву "Болонська декларація". Цим актом країни-учасниці узгодили спільні вимоги, критерії та стандарти національних систем вищої освіти і домовилися про

створення єдиного європейського освітнього та наукового простору до 2010 року. Цей документ передбачає:

- прийняття загальної системи вчених ступенів, у тому числі через затвердження Додатку до диплома;
- запровадження в усіх країнах двох циклів навчання: студентський – не менше трьох років, післядипломний – не менше двох років;
- введення системи кредитів ECTS;
- сприяння європейському співробітництву щодо забезпечення якості освіти, розробка критеріїв та методів оцінки якості;
- усунення перешкод на шляху мобільності студентів та викладачів.

У рамках Болонського процесу було сформульовано шість ключових позицій:

1. Введення двоциклового навчання. Фактично пропонується ввести два цикли навчання: перший – до одержання першого академічного ступеня і другий – після його одержання. При цьому тривалість навчання на першому циклі має бути не менше 3-х і не більше 4-х років. Навчання впродовж другого циклу може передбачати отримання ступеня магістра і/або докторського ступеня.

2. Запровадження кредитної системи. Пропонується запровадити в усіх національних системах освіти систему обліку трудомісткості навчальної роботи в кредитах (залікових одиницях трудомісткості). За основу пропонується прийняти ECTS (Європейська система перезарахування кредитів), зробивши її накопичувальною системою, здатною працювати в рамках концепції "навчання впродовж усього життя".

3. Контроль якості освіти. Передбачається організація акредитаційних агентств, незалежних від національних урядів і міжнародних організацій. Одночасно будуть встановлені стандарти транснаціональної освіти.

4. Розширення мобільності. На основі виконання попередніх пунктів передбачається істотний розвиток мобільності студентів. Окрім того, ставиться питання про розширення мобільності викладацького й іншого персоналу для взаємного збагачення європейським досвідом. Передбачається зміна національних законодавчих актів у сфері працевлаштування іноземців.

5. Забезпечення працевлаштування випускників. Одним із важливих положень Болонського процесу є орієнтація вищих навчальних закладів на кінцевий результат: знання й уміння випускників повинні бути застосовані і практично використані на користь усієї Європи. Усі академічні ступені й інші кваліфікації мають бути викликані європейським ринком праці, а професійне визнання кваліфікацій має бути спрощене. Для забезпечення визнання кваліфікацій планується повсюдне використання Додатка до диплому, рекомендованого ЮНЕСКО.

6. Забезпечення привабливості європейської системи освіти. Одним із головних завдань, що має бути вирішене в рамках Болонського процесу, є залучення в Європу більшої кількості студентів з інших регіонів світу. Вважається, що введення загальноєвропейської

системи гарантії якості освіти, кредитної системи накопичення, легкодоступних кваліфікацій тощо сприятиме підвищенню інтересу європейських та інших громадян до вищої освіти.

Згідно з цілями Болонського процесу до 2010 року освітні системи європейських країн повинні бути реорганізовані таким чином, щоб учасникам освітнього процесу було легко переїжджати з однієї країни до іншої (у зоні європейської вищої освіти) – з метою подальшого навчання чи працевлаштування; привабливість європейської вищої освіти зростає настільки, щоб мешканці неєвропейських держав також приїжджали на навчання/роботу до Європи; зона європейської вищої освіти сприяла розширенню Європи, а висока якість та значна база знань забезпечували подальший розвиток Європи як стабільного, мирного, толерантного суспільства.

Кожні два роки організовується Конференція міністрів, де збираються міністри освіти усіх держав-учасниць з метою оцінити прогрес та встановити керівні принципи та пріоритети наступного періоду. Остання конференція відбулась у Лондоні у 2007 році, попередні проводились у Болоньї (1999), Празі (2001), Берліні (2003), Бергені (2005).

Болонський процес в Україні офіційно розпочався 19 травня 2005 року з підписанням декларації на Бергенській конференції. Для України це нові можливості, пов'язані з перспективою входження до загальноєвропейського освітнього простору, а саме:

- визнання українських дипломів на міжнародному рівні;
- більша мобільність в європросторі для студентів та викладачів;
- спільні освітні та пошукові проекти з європейськими університетами;
- конкурентоспроможність на європейському і світовому ринках праці.

Інтеграційні процеси необхідно пов'язувати із важливими концептуальними змінами щодо змісту й форм навчання. У цій сфері перед українськими освітянами теж відкриваються нові перспективи. Перш за все слід зазначити, що інтеграційні процеси, як це неодноразово підкреслюється в установчих документах Болонського процесу, поєднано із збереженням та розвитком власного національного досвіду, культурної спадщини кожної країни. Отже, "євростандарт" в освіті у жодному разі не означає уніфікації, нівелювання специфіки освітніх систем європейських країн, а спрямований на їх взаємне узгодження та гармонізацію з потребами сучасного світу.

Не випадково саме гармонізація виступає одним із ключових понять багатьох документів. Смісловий навантаження цього поняття є надзвичайно містким, адже головною метою виховання та освіти є навчити молоду людину жити у гармонії з навколишнім світом і самою собою шляхом пізнання цього світу, визначення свого місця в ньому, освоєння певного роду діяльності. У сучасних умовах адаптуватися до швидких змін в усіх сферах людської життєдіяльності, готовність відповідати на виклики сьогодення стає нагальною необхідністю.

З метою пристосування освітньої діяльності до динаміки сучасного життя європейська реформа впроваджує гнучку систему навчальних кредитів, надає можливість зарахування та накопичення в загальному освітньому здобутку людини не лише її попередніх навчальних надбань, але й практичного досвіду у певній галузі, а система безперервної освіти доповнюється можливістю навчатися протягом усього життя, у власному темпі, відповідно до індивідуальних потреб та можливостей людини. Навчання стає багато дисциплінарним. Враховує необхідність оволодіння щонайменше однією іноземною мовою, новітніми інформаційними технологі-

ями. Багатий український досвід слугуватиме надійним стартом для подальшого вдосконалення національної системи освіти та її узгодження з європейською, а також розвитку освітніх впливів.

На сьогодні 45 європейських країн, включно з Україною, підписали Болонську декларацію, яка наголошує на необхідності європейської співпраці у забезпеченні якості вищої освіти, підвищенні якості підготовки фахівців, зміцненні довіри між суб'єктами освіти, мобільності, сумісності систем кваліфікацій, посиленні конкурентоспроможності європейської системи освіти.

Цілі варті досягнення, проте існує значна кількість проблем української вищої освіти у контексті Болонського процесу:

- надлишкова кількість навчальних напрямів і спеціальностей, відповідно 76 та 584. Країні ж світові системи вищої освіти мають у 5 разів менше;
- недостатнє визнання у суспільстві рівня "бакалавр" як кваліфікаційного рівня;
- загрозлива у масовому вимірі тенденція до погіршення якості вищої освіти;
- збільшення розриву зв'язків між освітянами і працедавцями, між сферою освіти і ринком праці;
- українська система наукових ступенів складніша, порівняно із загальноєвропейською, це перешкоджає мобільності викладачів і науковців в Європі;
- неадекватно до потреб суспільства й ринку праці вирішується питання такої розповсюдженної ланки освіти, як технікуми і коледжі, це при тому, що їхня чисельність у державі в чотири рази більша, ніж ВНЗ III та IV рівнів акредитації;

• добре організована система підвищення кваліфікації та передпідготовки відійшла у минуле, а нової системи, що задовольняла б потреби ринкової економіки, в Україні не створено. Тому дуже важливий загальноєвропейський принцип "освіта через усе життя" поки що в умовах нашої держави не може бути повною мірою реалізований.

Університети України не беруть на себе роль методологічних центрів, новаторів суспільних перетворень. Рівень автономії ВНЗ у цих питаннях значно нижчий від середньоєвропейського [6;218].

Так, згідно з Указом Президента України від 05.05.2008 р. "Про заходи щодо підвищення статусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка" університет залишає за собою остаточне рішення щодо присудження наукових ступенів та вчених звань, що свідчить про поступове підвищення рівню автономії ВНЗ порівняно з іншими вузами [7].

Наприкінці 2007 року за ініціативи Міністерства освіти та науки України відбулася Міжгалузева нарада з питань розвитку науки у вищих навчальних закладах. Метою цієї наради було визначення та прийняття рішення щодо розвитку науки у ВНЗ, переходу вищої освіти на якісно новий рівень в умовах реалізації завдань Болонського процесу, до якого Україна приєдналась у травні 2005 року.

Передбачається, що освіта в Україні повністю буде адаптована до вимог та принципів Болонського процесу до 2010 року. Для досягнення даної мети Україна має здійснити наступні кроки:

- удосконалити двоступеневу структуру вищої освіти;
- визначити чіткі критерії градації дипломів, ступенів та кваліфікацій;
- ввести єдину систему кредитних одиниць і додатку до диплома;
- запозичити європейську практику організації акредитації та контролю за якістю освіти;

- дотримуватися європейських стандартів якості;
- забезпечити мобільність студентів, викладачів, науковців;
- належним чином організувати самоврядування у системі вищої освіти та науки

Визначено також основні площини, які потребують реформування та модернізації. Перша – це введення дворівневої системи вищої освіти. У цьому контексті найбільш поширена проблема полягає у механічному перетворенні цілісної програми навчання на дворівневу структуру, при цьому залишається поза увагою введення суттєвих програмних змін.

Аналіз змін законодавчої бази у сфері освіти дозволяє зробити висновок, що на даний час відбувається інтенсивна реорганізація структури університетів, здійснюється адміністративна реформа та деякі перебудови у системі навчання, так, наприклад, введення модульно-рейтингової системи у багатьох ВНЗ та оцінювання за стобальною системою.

Згідно з рішенням колеції Міністерства освіти і науки України від 24 квітня 2003 року, запровадження кредитно-модульної системи є актуальним з огляду на цілу низку недоліків, яка мала попередня система оцінювання.

Серед низки проблем, що гальмують входження української освіти в європейський освітній простір є також питання підготовки науково-педагогічних кадрів. Існує необхідність підтримки молодих науковців шляхом надання кращим із них грантів для наукового стажування за кордоном [5;186].

Наразі Міністерство освіти і науки України починає розробку концепції Державної цільової програми "Наука в університеті" на 2008-2010 роки.

У 2003 році в Україні було засновано науково-інформаційний центр, який озброїв українських вчених знаннями про Європейську рамкову програму досліджень, про форми наукової діяльності та можливості міжнародної співпраці, що призвело до активного залучення до наукової роботи нових сил та появи цікавих наукових шкіл [4;153].

У сфері науки і техніки Україна та Європейський Союз досягли такого рівня, що співпраця на рівні обмінів і взаємних поїздок вже не може визнаватися задовільною. Їй на заміну має прийти конкретна робота над проектами, яка зможе приносити вигоду. У цьому контексті українська сторона активно працює над вирішенням проблем захисту інтелектуальної власності. Україна володіє значним потенціалом для того, щоб зробити внесок у розвиток ключових напрямів сучасної науки.

Реформування та вдосконалення системи освіти і навчання та діяльність у напрямі наближення до стандартів і практики ЄС передбачає:

- Працювати у напрямі зближення стандартів вищої освіти шляхом реалізації заходів, які дозволять Україні приєднатися до Болонського процесу;
- Залучити представників заінтересованих громадських кіл та соціальних партнерів до участі у реформі системи вищої освіти та професійної освіти;
- Вирішити питання, пов'язані з процедурами акредитації та ліцензування;
- Використовувати існуючу програму Tempus III для вивчення можливостей сприяння розвитку людських ресурсів і людського капіталу, зокрема щодо сприяння реформі та розвитку системи безперервного навчання в Україні;
- Створити кафедри європейських студій та європейського права через Програму Жан Моне та підтримувати можливості навчання молодих науковців;

Розширення співробітництва у сфері освіти, стажувань та молоді:

- Започаткувати політичний діалог між Україною та ЄС у сфері освіти та навчання;
- Збільшити можливість обміну для українців шляхом участі у програмі Еразмус Мундус;
- Посилити участь України у програмі Tempus III та використовувати її для вивчення можливостей розширення співробітництва в сферах професійно-технічної освіти;
- Розширити молодіжні обміни та співробітництво у сфері неформальної освіти молоді та сприяти розвитку міжкультурного діалогу через програму "Молодь" (YOUTH).

Українська освітня система поки що мало придатна для того, щоб готувати освічені і кваліфіковані кадри для сучасного ринку праці. Вирішення цієї проблеми вимагає серйозних змін в підходах до навчання, структури і змісту навчального процесу, мотивованого навчання студентів і, врешті-решт, відповідність здобутих студентами знань до попиту з боку роботодавців. І введення, наприклад, двох циклів навчання для української освіти не може бути самодостатньою метою, бо не може сформулювати відповідь на вищезазначені проблеми. Тим більше, що за даними довідника ЮНЕСКО в самій Європі з десяти країн, що характеризують всім відомі освітні моделі вищої освіти, ступінь бакалавра мають тільки три країни, а ступінь магістра – тільки чотири. Кількість типів документів про закінчення навчальних програм університетського рівня коливається від 2-х у Швеції та 5-ти у Німеччині і Голландії; до 14-ти в Англії й Італії, та 23-х – у Франції [1].

Це означає, що входження України до Болонського процесу має комплексні перешкоди: по-перше, структура системи освітніх рівнів; по-друге, якісні зміни в навчальному процесі, так само як і змістовне наповнення навчальних програм відповідних освітніх рівнів.

Якщо приймати умову про два цикли навчання, то тут ми стикаємося з проблемою недооцінки такого освітнього рівня як бакалавр – як з боку студентів, так і з боку працедавців. В цілому, для західних освітніх систем рівень бакалавра є вже достатнім для того, щоб випускник вважався спеціалістом у своїй сфері і мав змогу займати відповідну виробничу позицію. Для України кваліфікаційний рівень бакалавра на побутовому рівні (та навіть на співбесідах з працедавцями) сприймається як незакінчена вища освіта.

Не краще складається ситуація і з рівнями магістра і спеціаліста. З одного боку, програми навчання, в своїй основі, подібні. З іншого боку, спеціалісти і магістри акредитуються за різними рівнями – III і IV рівня акредитації, відповідно. Це за тих умов, що ступінь бакалавра проходить теж за III рівнем акредитації.

В результаті, намагаючись формально наблизити нашу систему до європейських вимог ми певним чином заплутали систему освітньо-кваліфікаційних рівнів, не змінивши змістовної частини навчальних планів. Вимоги до рівня спеціаліста не зазнали змін, а рівні бакалавра і магістра не отримали якогось нового змістовного наповнення – це виявились або урізані, або дещо розширені програми спеціалістів [2].

Перехід до системи з одним науковим ступенем в Україні може підвищити сам статус наукового працівника, зробити його більш цілісним, самодостатнім. А загалом, проблеми структурних відповідностей освітніх рівнів умовам Болонського процесу більше лежать в площині змістовного наповнення навчальних програм. А от тут вже варто говорити про якість освіти [3; 70].

Таким чином, незважаючи на те, що перехід на Болонську систему є тривалим та складним процесом, її запровадження вже зараз дає позитивні результати.

Проведення реформування освіти дозволить створити єдиний ринок праці вищої кваліфікації, забезпечить мобільність викладачів і студентів за рахунок стандартизації ступенів вищої освіти та, відповідно, дипломів. У той же час зростатиме рівень конкуренції на ринку освітніх послуг, це змусить університети поліпшити свій імідж шляхом підвищення якості освіти і бути спроможними забезпечити рівень знань, що гарантує студенту в майбутньому працевлаштування на європейському ринку праці. Отже, виконання умов Болонського процесу не може розв'язати для України більшу частину освітніх проблем – але воно може стати загальною рамкою для цих перетворень. Україна має всі шанси включитися у цей процес і встигнути трансформувати власну освіту за

світовими стандартами і стати повноправним партнером в єдиному європейському освітянському просторі.

1. www.euroatlantica.kiev.ua 2. www.euoway.berdyansk.net 3. Беззубко Л.В., Черниш О. І., Соколова Л. С. Розвиток системи освіти у сучасних умовах. – Макіївка, 2005. – С. 132. 4. Гавриленко І. М., Огаренко В.М., Сидоренко О. Л. Соціологія освіти. – Запоріжжя: ГУ "ЗІДМУ", 2005. – Кн. 1 – С. 295. 5. Головок Б. А., Сагалаков Б. Ф., Горбачик А. П., Платоненко О.Ю., Нахабич М. А. Реформування вищої освіти у процесі демократизації українського суспільства. – К.: ВПЦ "Київський ун-т", 2004. – С. 220. 6. Плавич В. П. Розвиток системи освіти України в контексті Болонського процесу. – О.: Астропринт, 2005. – С. 256. 7. Указ Президента України "Про заходи щодо підвищення статусу Київського національного університету імені Тараса Шевченка". 8. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

Надійшла до редколегії 06.03.09

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

О. Рогач, д-р екон.наук

СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА: ХРОНОЛОГІЯ РОЗГОРТАННЯ ТА РЕАКЦІЯ УРЯДІВ КРАЇН

В статті розглядається хронологія розгортання світової фінансової кризи, зокрема показується роль іпотечної кризи в США в дестабілізації банківського та страхового сектору цієї країни, ефект банкрутства інвестиційних банків США на "ланцюгову реакцію" розповсюдження кризових імпульсів. Аналізуються дії урядів провідних промислово розвинутих країн по подоланню кризи ліквідності в фінансовому секторі.

This article considers the unfolding of the global financial crisis with a focus on the role played by the US sub-prime mortgage crisis in destabilizing the US banking and insurance sectors. The article also examines the ripple effects caused by US investment bank bankruptcies. The article analyzes the measures taken by governments of the leading industrialized countries to overcome the liquidity crisis in the financial sector.

Глобалізація економіки породжує багато складних проблем і суперечностей. Конфлікт між національним та глобальним виступає однією із рушійних сил трансформації сучасної світової економіки. "Фінансова революція" останнього десятиріччя значно посилила ступінь взаємозв'язків національних економік. Разом з тим, вона набагато збільшила фінансові потоки короткострокових, швидко мінливих, спекулятивних ресурсів, що перетворює сучасні фінанси в дуже нестабільний сегмент сучасної глобальної економіки. Гігантські розміри, надзвичайна мінливість та спекулятивна природа транскордонних фінансових рухів роблять уряди країн дуже вразливими в разі швидких змін таких потоків. Глобальна "ланцюгова реакція" розповсюдження фінансових та валютних криз являє один із яскравих прикладів, що свідчить про загрозливі "викилики" цього процесу для стабільності розвитку національних держав. Яскравим прикладом останнього стала сучасна світова фінансова криза.

Детонатором світової фінансової кризи 2008 року стала іпотечна криза в США, яка вразила цю країну ще два роки тому. На думку деяких експертів криза низькоякісних іпотечних боргів в США (так звана криза subprime) була значно посилена діями Федеральної резервної системи США (ФРС), яка спочатку продовжувала підвищувати процентну ставку, а потім надмірно знизила її і тримала на неадекватно низькому рівні. Низькі процентні ставки спричинили зростання попиту та цін на нерухомість [10]. На тлі житлового буму банки почали знижувати вимоги до кандидатів на отримання іпотечного кредиту. Як наслідок, значно виріс сегмент кредитування позичальників із низьким кредитним рейтингом (категорія subprime) [13]. Вже в 2006 році такі ризикові іпотечні кредити в США досягли обсягу 600 млрд.дол., що складало 20% національного іпотечного ринку. Тільки-но перегрітий житловий ринок почав

звужуватися і ціни на житло пішли вниз, іпотечні кредитори опинилися в надзвичайно складній ситуації.

Зростання неповернень житлових кредитів неблагондійними позичальниками в США, яке почалося ще в 2006 році, набуло критичного обсягу на початку 2007 року [8].

В березні 2007 року декілька найбільших американських іпотечних компаній, що спеціалізувалися на видачі кредитів позичальникам із низьким рівнем кредитоспроможності, оголосили про свої серйозні проблеми. Наприклад, New Century Financial Corporation, величезна іпотечна компанія США, опинилася навесні 2007 року на межі банкрутства, ціна її акцій впала на 89%. Протягом наступних декількох місяців зазнали величезних збитків та збанкрутували десятки іпотечних компаній.

Іпотечна криза в США спричинила справжній шок інституцій цього сектору. Іпотечні агентства США перетворилися із найкрупніших компаній країни в фактичних банкрутів, які були взяті під опіку уряду. Зокрема, на межі банкрутства опинилися найбільші національні установи цього типу в США Fannie Mae і Freddie Mac (тобто Федеральна національна іпотечна асоціація – FNMA і Федеральна корпорація житлово-іпотечного кредитування – FHLMC). Fannie Mae і Freddie Mac були протягом останнього десятиріччя центральними гравцями на іпотечному ринку США. Вони також були одними із найбільших емітентів боргових цінних паперів, які купували фінансові установи, інституційні інвестори (наприклад, страхові компанії, пенсійні фонди тощо) із різних країн світу. За перше півріччя 2008 року іпотечне агентство Fannie Mae втратило більше 30 млрд. дол.. На початку вересня 2008 року акції Fannie Mae навіть були виключені із індекса S&P 500, оскільки в нього входять лише ті компанії, що оцінюються на біржі дорожче, ніж 5 млрд.дол. В середині листопада капіталізація Fannie Mae складала всього 797 млн.дол.. Якщо до кризи одна